

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології та журналістики
Кафедра полоністики і перекладу

СИЛАБУС

вибіркової навчальної дисципліни

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ЛЕКСИЧНОЇ СИСТЕМИ ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ

підготовки *МАГІСТРА*

Луцьк – 2024

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Сучасні тенденції розвитку лексичної системи польської мови» підготовки магістра

Розробники:

Касянчук Н. М., старший викладач кафедри полоністики і перекладу

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри полоністики і перекладу
протокол № 2 від 05 вересня 2024 року.

Завідувач кафедри:

(проф. Сухарєва С. В.)

© Касянчук Н. М., 2024 р.

I. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 1

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма здобуття освіти	для здобувачів освіти другого (магістерського) рівня всіх спеціальностей	Вибіркова
		Рік навчання 1-й
		Семестр 1-ий
Кількість годин/кредитів 120 / 4		Лекції 10 год.
		Практичні 14 год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
ІНДЗ: немає		Форма контролю: залік
Мова навчання польська, українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Касянчук Наталія Миколаївна,
 Старший викладач кафедри полоністики і перекладу
 Контактна інформація: +380674573702, kasianchuk.nataliya@vnu.edu.ua,
 Дні занять: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

1. Анотація курсу

Під час вивчення курсу здобувачі освіти ознайомляться з основними тенденціями розвитку сучасної польської мови та розглянуть різноманітні аспекти, що впливають на її лексичну систему. На лекційних та практичних заняттях будуть обговорюватися питання, що стосуються Закону про статус польської мови, семантичних процесів в лексиці та методів їх лексикографічного аналізу. Курс також охоплює актуальні питання сучасної термінологічної системи та досліджує процеси сучасної словотворчої номінації в польській мові, включаючи виникнення та активізацію нових типів і моделей словотвору.

2. Пререквізити / Постреквізити

Пререквізити

Освітній компонент «Сучасні тенденції розвитку лексичної системи польської мови» перебуває в тісному зв'язку з низкою дисциплін, які вивчали раніше, зокрема «Польська мова», «Вступ до загального і слов'янського мовознавства», «Історія польської мови та діалектологія».

Постреквізити

Знання, уміння й навички, які магістри здобудуть, опанувавши вибіркового освітній компонент «Сучасні тенденції розвитку лексичної системи польської мови», необхідні для написання статей, кваліфікаційних робіт, майбутньої професійної діяльності.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета курсу полягає у вивченні та розумінні актуальних аспектів еволюції польської лексичної системи; поглибленні знань про тенденції розвитку лексичної системи польської мови та практичному їх використанні для дослідження, аналізу явищ у сучасному мовному середовищі.

Основні завдання курсу: вивчення основних тенденцій розвитку польської мови та її сучасного статусу; дослідження активних лексично-семантичних і фразеологічних процесів, а також розгляд методів лексикографічного опису цих процесів; огляд явищ сучасної словотворчої номінації в польській мові, зокрема виникнення та активізації нових типів і моделей словотвору; створення здобувачами власних дослідницьких проєктів та аналіз сучасних лексичних явищ у реальних текстах.

4. Результати навчання (компетентності)

1. Інтегральна компетентність

ІК: Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

2. Загальні компетентності:

ЗК-1: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-3: Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4: Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-5: Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-6: Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-7: Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8: Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-9: Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-11: Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК-12: Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

3. Фахові компетентності:

ФК-1: Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-3: Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

ФК-4: Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-5: Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК-6: Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК-7: Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК-8: Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК-9: Здатність застосовувати на практиці здобуті філологічні знання та перекладацькі уміння в умовах реалізації програми «Подвійний диплом», елементів дуальної освіти, інших видів внутрішньої та зовнішньої академічної мобільності.

ФК-10: Здатність проводити й аналізувати мовознавчі, літературознавчі, фольклористичні та перекладознавчі дослідження на українсько-польському культурному пограниччі.

4. Програмні результати навчання:

ПРН-1: Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН-2: Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН-3: Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-4: Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН-6: Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН-7: Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН-11: Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН-12: Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН-13: Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН-14: Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН-15: Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН-16: Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН-17: Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в галузі мовознавства та перекладознавства.

IV. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю/бал
Змістовий модуль 1. Основні тенденції розвитку сучасної польської мови						
Тема 1: Основні тенденції розвитку сучасної польської мови. Закон про статус польської мови.	14	1	1	11	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 10
Тема 2: Семантичні процеси в лексиці, зміни значень слів. Активні лексично-семантичні та фразеологічні процеси і способи їх лексикографічного опису. Нові типи словників.	16	2	2	11	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 15
Тема 3: Актуальні питання розвитку сучасної термінологічної системи.	15	1	2	11	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 10
Тема 4: Процеси сучасної словотворчої номінації в польській мові. Виникнення та активізація нових типів і моделей словотвору.	16	2	2	11	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 15
Разом за модулем 1	61	6	7	44	4	50
Змістовий модуль 2. Соціолекти та їх класифікації						
Тема 5: Роль соціолектів серед інших варіантів мови.	15	1	2	11	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 10
Тема 6: Терміни, які використовуються для опису соціальних варіацій мови (соціолект, професіолект, жаргон, сленг, аргі тощо) та відмінності між ними.	16	2	2	11	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 15
Тема 7: Класифікації соціальних варіацій польської мови. Класифікації Станіслава Граб'яса, Данути Бутлерової, Томаша Пекота та ін.).	13		1	11	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 10

Тема 8: Питання гендеру в лексикографії. Фемінізація польської мови: лексично-семантичний та словотворчий рівні.	15	1	2	11	1	ДС, ДБ, Р, РЗ, 15
Разом за модулем 2	59	4	7	44	4	50
Всього годин/ Балів	120	10	14	88	8	100

Форма контролю*: ДС - дискусія, ДБ - дебати, Т - тести, ТР - тренінг, РЗ/К - розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС - індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ - робота в малих групах, МКР/КР - модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р - реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИКОНАННЯ

Таблиця 3

1.	Підготувати наукову розвідку «Dawne i współczesne środowiskowe odmiany polszczyzny».
2.	Провести лексикографічний аналіз онлайн-словника екологічної термінології . https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/
3.	Провести лексикографічний аналіз онлайн-словника молодіжного сленгу. https://www.miejski.pl
4.	Підготувати презентацію «Socjolekty zanikające, rozwijające się i nowo powstające».
5.	Порівняти мовлення у різних соціальних мережах та публічних форумах (соціальна мережа або форум вибрати самостійно). Визначити специфічність лексичних одиниць та стилістику спілкування в цих середовищах. Результати оформити у вигляді наукового есе.
6.	Опрацювати статтю , укладіть список чинників, що впливали на зміну сленгу під час пандемії COVID 19. https://parenting.pl/slang-mlodziezowy-jak-zmienila-go-edukacja-zdalna
7.	Підготувати реферат « <i>Pojęcia język specjalistyczny, język specjalny, język fachowy, język profesjonalny, język zawodowy, profesjolekt, technolekt: podobieństwa oraz różnice</i> ».
8.	Опрацювати статтю та створити презентацію « <i>Zmiany stosunku wobec żeńskich nazw tytułów i zawodów</i> ».

VI. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ Й ОФОРМЛЕННЯ МАТЕРІАЛІВ:

Для виконання завдань з циклу «Самостійна робота» необхідно:

- повторити теоретичний матеріал, котрий опрацьовували здобувачі разом з викладачем на практичних заняттях з курсу;
- при виконанні завдань обов'язково дотримуватись засад доброчесності: подавати лише перевірений ілюстративний матеріал, правильні бібліографічні відомості, зазначати ресурси, котрі Ви використовуєте;
- презентація повинна містити не менше 20 слайдів, відповідати темі, містити ілюстрації, графіки, схеми і под.;
- завдання можна оформляти у друкованій формі або написаній від руки, якщо інше не зазначено у завданні.

VII. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач повинен систематично відвідувати практичні заняття з курсу, не запізнюватися, аби не переривати роботу викладача та своїх колег, не симулювати поганий стан здоров'я під час проведення модульних робіт, заліків, екзаменів і под.

З інформацією про засади поточного та підсумкового оцінювання у ВНУ імені Лесі Українки можна ознайомитися на сайті Університету (деталі за [посиланням](#))

Політика щодо термінів виконання завдань та перескладання: усі завдання, передбачені у силабусі, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо студент відсутній з поважної причини, то повинен представити самостійно виконані завдання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчий бал.

*Під час вивчення курсу визнаються результати навчання, отримані в неформальній (професійні курси/тренінги, онлайн-освіта, стажування тощо) та/або інформальній освіті, котрі за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають курсу як в цілому, так і його окремим модулям, темі (темам), що передбачені цим силабусом.

Політика щодо академічної доброчесності: середовище на практичних заняттях є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Списування заборонені (в т.ч. із використанням мобільних гаджетів). Жодні форми порушення академічної доброчесності (недбайливе цитування, присвоєння чужих ідей чи робіт, плагіат, псевдо авторство, неповажне ставлення до учасників освітнього процесу тощо) недопустимі. У разі таких дій – адекватна реакція відповідно до [Кодексу академічної доброчесності](#).

Підсумковий контроль успішності здобувача освіти – залік. Залік виставляється за умови, якщо здобувач освіти виконав усі види навчальної роботи, які визначені силабусом навчальної дисципліни та отримав не менше 60 балів. У випадку незадовільної підсумкової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач освіти може добрати бали на заліку, виконавши певний вид робіт. Загальна сума балів за курс – 100. Оцінка за освоєння курсу виставляється відповідно до шкали оцінювання.

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Лінгвістична шкала
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 -74	
60 - 66	
1 – 59	Не зараховано

VIII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Касянчук Н. М. Синонімія в польській екологічній термінології. *Лінгвостилістичні студії*. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. Вип. 7. С. 71–77.
2. Касянчук Н. М. Запозичення як джерело збагачення екологічної терміносистеми польської мови. *Лінгвостилістичні студії*. Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2018. Вип. 9. С. 74–80.
3. Масенко Л. Нариси з соціолінгвістики. Київ: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. 243 с.
4. Миколенко Т. Соціальні діалекти української мови. Міський сленг: навчально-методичний посібник для студентів філологічних факультетів вищих навчальних закладів. 2-е вид., перероб. та доповн. Тернопіль: ТНПУ імені Володимира Гнатюка, 2016. 61 с.
5. Ставицька Л. О. Аргю, жаргон, сленг: соціальна диференціація української мови. Київ: Критика, 2005. 324 с.
6. Ставицька Л. О. Короткий словник жаргонної лексики української мови: містить понад 3200 слів і 650 стійких словосполучень. Київ: Критика, 2003. 334 с.
7. Bąk J. Słownictwo i frazeologia w ćwiczeniach. Łódź, 1998.
8. Dunaj B., Między integracją a dyferencjacją – o rozwoju najnowszej polszczyzny [w:] Współczesna polszczyzna. Stan, perspektywy, zagrożenia, red. Zofia Cygal-Krupa. Kraków: Tarnów 2008.
9. Grabias S., Język w zachowaniach społecznych. Lublin, 1997.
10. Jendrzejek A., Pastwa J.. Słownik gwary młodzieżowej. Toruń: Literat, 2006.
11. Język i kultura: kontakty języka polskiego z innymi językami na tle kontaktów kulturowych. Wrocław, 1992.
12. Język i kultura: życzliwość i agresja w języku i kulturze. Wrocław, 2005.
13. Kania S., Tokarski J. Zarys leksykologii i leksykografii polskiej. Warszawa, 1984.
14. Kida J. Stylistyka, styl i język artystyczny w edukacji polonistycznej. Rzeszów, 1998.
15. Kołodziejek E., Człowiek i świat w języku subkultur. Szczecin 2005.
16. Kołodziejek E., Społeczne i kulturowe uwarunkowania współczesnych odmian zawodowych [w:] M. Milewska-Stawiany, E. Rogowska-Cybulska (red.), Polskie języki. O językach zawodowych i środowiskowych. Gdańsk, 2010.
17. Kultura słowa w mediach audiowizualnych. Warszawa, 2000.
18. Lusińska A. Reklama i frazeologia (teksty reklamowe jako źródło nowych frazeologizmów). Toruń, 2007.
19. Markowski A. Polszczyzna końca XX wieku. Warszawa, 1992.
20. Markowski A., Leksyka wspólna różnym odmianom polszczyzny, t. I, Wrocław 1992.
21. Ożóg K., Polszczyzna przełomu XX i XXI wieku. Wybrane zagadnienia. Rzeszów, 2001.

22. Pędzich B., Socjolekty wczoraj i dziś. Wpływ przemian społeczno-kulturowych przełomu XX i XXI w. na rozwój środowiskowych odmian języka [w:] Język (w) transformacji – transformacja w języku, red. nauk. A. Frączek i A. Just. Warszawa, 2019.
23. Piekot T., Język w grupie społecznej. Wprowadzenie do analizy socjolektu. Wałbrzych, 2008.
24. Polszczyzna 2000 / Pod red. W. Pisarka. Kraków, 1999.
25. Satkiewicz H., Norma polszczyzny ogólnej a języki subkultur [w:] „Język a Kultura”, t. 10.: Języki subkultur, red. J. Anusiewicz, B. Siciński. Wrocław, 1994.
26. Wilkoń A. Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny. Katowice, 2000.
27. Współczesny język polski / Pod red. J. Bartmińskiego. Lublin, 2001.
28. Zgólkowa H., Język subkultur młodzieżowych [w:] Polszczyzna 2000. Orędzie o stanie języka na przełomie tysiącleci, red. W. Pisarek. Kraków, 1999.

Интернет-ресурси

<https://www.miejski.pl>

<https://www.slangu.pl>

<https://obserwatoriumjezykowe.uw.edu.pl/czym-jest-slownik-neologizmow-polskich/>

https://pl.wiktionary.org/wiki/Indeks:Polski_-_Gwara_uczniowska

<https://dobryslownik.pl>

<https://nadwyraz.com/blog/>

<http://nkjp.pl/> (narodowy korpus języka polskiego)